

ΤΟ ΞΑΝΘΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Ὁ ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ στήν πιό ἀψηλὴ βίγλα τοῦ παλατιοῦ. — Ὁ ΡΗΓΑΣ μὲ τὴ ΡΗΓΙΣΣΑ καὶ τοὺς ΠΑΛΑΤΙΑΝΟΥΣ, τὰ πλήθη τῶν ΑΡΧΟΝΤΩΝ καὶ λίγο ΛΑΟ, στήν πλατεία. (Ἐκεῖ κι ὁ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ κι ὁ ΑΡΧΙΠΠΟΚΟΜΟΣ καὶ δυὸ ΠΟΡΝΕΣ). — Ἡ ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ μὲ τὶς βάγιες της καὶ τὶς συντρόφισσές της πίσω ἀπὸ ἓνα καφασωτὸ παράθυρο τοῦ παλατιοῦ. — ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΕΣ στὶς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα. — Ὁ ΛΑΟΣ, ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ, μαζεμένοι στήν πόρτα τοῦ κάστρου μὲ τὶς στάμνες καὶ τὰ λαγήνια στὸ χέρι. (Ἄλλοι στὰ σπίτια ξεσκονίζουν, ξαραχνίζουν τὰ πιθάρια, ἄλλοι ξεπαραχώνουν, ξελακκώνουν τὶς στέρες, κι ἄλλοι σκάθουν τὰ μολωμένα αὐλάκια). — Τὰ ΣΚΥΛΙΑ τριγυρνᾶνε, ὀσμίζουν καὶ ρυάζονται.

(Μονάχα ὁ ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ πρέπει νὰ θωρεῖ, καὶ νὰ λέει στοὺς κάτωθε, κι αὐτοὶ σύμφωνα μὲ τὴν τάξη ν' ἀπαντᾶχουν σιωπηλοὶ τὸ γεγονός· μ' αὐτοί, μιλοῦσαν — μιλοῦσαν καὶ μόλις κάνανε λίγη σιωπὴ γιὰ νὰ πάρουνε οἱ ΠΡΩΤΟΙ τὸ λόγο ποῦλεγε κάθε τόσο ὁ ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ. Οἱ ΠΡΩΤΟΙ, φουσκώνανε τὸ λόγο γιὰ νὰ χωρέσει τὴν ὀνειροπόλησίν τους, καὶ τὸν δίνανε στοὺς ΔΕΥΤΕΡΟΥΣ· ἔτσι οἱ φωνὲς ὑψώνονταν κι ὁ λόγος μεγαλοποιημένος, περνοῦσε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα κι ἔφτανε στὸ ΛΑΟ τερατώδικο).

Ἐπιφωνήματα. — Σιωπηλὴ ὀνειροπόληση. — Φλύαρη ὀνειροπόληση, καὶ πάλι σιωπὴ γιὰ ν' ἀκουστεῖ ὁ λόγος τοῦ ΒΙΓΛΑΤΟΡΑ.

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ

Σιωπὴ !... σιωπὴ !...

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΟΙ

Σ - σ - σ - ς !...

Ο ΛΑΟΣ

Μίλησε ; !... μίλησε ; !... Καί τί εἶπε ; !...

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥΣ

Μίλησε ; !...

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ

Νά κάνουν σιωπή γιά ν' ἀκουστεῖ !...

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥΣ

Σιωπή !

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ

Σ - σ - σ - ς !... Ὁ Βιγλάτορας μιλεῖ !...

Σιγκίνηση. — Σιωπή.

Ο ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ

... Ἰδού !... τὸ ἄτι τέντωσε τ' αὐτιά !... Ἰδού !...
ἀνοίγει τὰ ρουθούνια του !... καί... τὸ παληκάρι... ὦ !...

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ

Τί ; !... τί ; !... Πρόβαλε ὁ δράκοντας ; !...

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΟΙ

Τοῦ ρίχτηκε ὁ Δράκοντας !...

Ο ΛΑΟΣ

Ὁ Δράκοντας !... Τὸ πάλεμα μὲ τὸ Δράκοντα !...

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ

Σ - σ - σ - ς !...

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΟΙ

Σιωπή !... Σιωπή !...

Σιωπή. — Ἀναμονή. — Συγκίνηση.

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ

Λοιπόν ;... Λοιπόν ; !...

Ο ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ

Τ' ἄλογο σκιαῖται... πηλοδρομήσε... Φέρνει γύ-
ρους... Φρουμάσσει... Τὸ χαλινάρι τοῦ ματώνει τὰ
οὐλῃ... Φέρνει γύρους... Σκόνη... Ἰδού σηκώνεται
στά πσινά του !... Σκόνη... σκόνη !...

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΟΙ

Τί λέει ; !... τί λέει ; !...

Ο ΛΑΟΣ

Πέστε μας τί λέει!...

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ

Σιωπή!

Ο ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ

Σκόνη!... Σκόνη σὰ σύγνεφο σηκώνθει!...

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ

Σύγνεφα σκόνη τοὺς σκεπάζουν!...

Ο ΛΑΟΣ

Πέστε μας!... πέστε μας!...

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΟΙ

Σύγνεφα σκεπάζουνε τὴν πάλῃ!...

Ο ΛΑΟΣ

ὦ!... ὦ!... σύγνεφα τοὺς ζώνουν! Σύγνεφα σκεπάζουνε τὴν πάλῃ.

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ

Σιωπή!... Λαέ!... Σιωπή!... Λοιπόν;!... Λοιπόν;... Πές μας Βιγλάτορα!...

Ο ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ

Δὲ βλέπω τίποτα!

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ

Δὲ βλέπει τίποτα!

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΟΙ

Θάμπος!

Ο ΛΑΟΣ

Θάμπος! Θάμπος!

Ἐπιφωνήματα.— Σιωπή. — Ἀναμονή.— Ὀνειροπόληση. — Φλυαρία.

Εἶπαν-εἶπαν οἱ ΠΡΩΤΟΙ κ' οἱ ΔΕΥΤΕΡΟΙ στὴν ἐξέδρα. Φλυαρήσανε οἱ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΕΣ στὶς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα. Ἡ ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ ὀνειροπολεῖ πίσω ἀπὸ τὰ καφάσια. Τὰ ΣΚΥΛΙΑ τριγυρνᾶνε, ὀσμίζονται καὶ ρυάζονται. Ο ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ τίποτα-τίποτα δὲ βλέπει γιατί σύγνεφα-σύγνεφα σκόνη κρύβουν τὴν πάλῃ. Ἀναμονή... μακρὺ ἀναμονή.

Πῶς θὰ γιομίσει ἡ ὥρα αὐτῆς τῆς ἀναμονῆς;

Ἡ ἔγνοια, γαυγίζει σὰ σκύλλα ζητῶντας νὰ δεῖ ὁ ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ, καὶ νὰ μιλήσει μ' αὐτὸς δὲ βλέπει πάρεξ τὰ σύγνερα-σύγνεφα, τὸν κορνιαχτὸ ποὺ σήκωσε τὸ πισοδρομίσμα τοῦ ἀλόγου καὶ τὸ σύρσιμο τοῦ θεριοῦ.

(Πράγματι, τὸ πάλεμα ἔχει ἀρχίσει).

Ἀναμονή... Πῶς θὰ γιομίσει ἡ ὥρα τῆς μακροῦς ἀναμονῆς;

Ὀνειροπόληση. (Ἡ ἔγνοια ἀποκοιμήθει καὶ σὰ σκύλλα γρούζει στὸν ὕπνο της)

Φλυαρία. Ἡ ΡΗΓΙΣΣΑ γιὰ δεύτερη φορὰ διηγῆθει τί τσιριμόνιες εἶχε κάνει τὸ ΞΑΝΘΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ στὴ ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ καὶ ρώτηξε, μὲ ὕφος, τοὺς συμβουλάτορες ἂν σ' Ανατολὴ καὶ Δύση ἦταν κἄνα ρηγόπουλο ποὺ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους ἔκαναν νὰ προτιμηθεῖ... καὶ πρὶν ἀποσώσει τὸ λόγο, οἱ συμβουλάτορες εἶπαν: «ὄχι...» Εἶπε: «Ἄν εἶνε σὰν κορίτσι στὴ θωριά του εἶνε ἀντρεωμένο στὴν καρδιά του» καὶ ρώτηξε, μὲ ὕφος, τοὺς συμβουλάτορες ἂν ἔχουνε ἀντίρρηση... Εἶπαν: «ὄχι» κι ἓνας, μάλιστα, εἶπε πὼς εἶναι ἀνάγκη καινούριο, γερὸ αἷμα νὰ περάσει στὶς φλέβες τῆς νέας γενεᾶς γιὰτὶ τὸ αἷμα τῶν Βερουτιανῶν νερούλιασε... (Σ' αὐτὸ ὁ ΑΡΧΙΠΠΟΚΟΜΟΣ εἶπε πὼς καὶ τὸ ἄσπρο ἄτι, εἵτανε καλῆς ράτσας γιὰ νὰ καλυτερέψει τοὺς βασιλικοὺς σταύλους). Οἱ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΕΣ στὶς πόρτες καὶ τὰ παραθύρια καλοτυχίζανε τὴ ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ. Οἱ ΠΟΡΝΕΣ λέγανε μεταξύ τους τὴν ἐλπίδα τους πὼς τὴ νυχτιά τους θὰ τὴν ἔχουνε κι αὐτὲς μὲ τὸ ΠΑΛΗΚΑΡΙ πρὶν παντρευτεῖ ἢ λίγο ἀργότερα, καὶ λιγουρεύονταν. Κ' ἡ ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ ἔλεγε στὶς ΒΑΓΙΕΣ καὶ τὶς ΣΥΝΤΡΟΦΙΣΣΕΣ, θαρρετά, καθὼς ἄνθρωπος ποὺ ἦτανε νὰ φύγει καὶ ξανάρχεται στὴ ζωὴ, πὼς θέλει παιδιά — θέλει παιδιά... Κι ὁ ΡΗΓΑΣ συλλογίζονταν τὴν κούρασή του, «Ἄχ!» τὸ βάρος ποὺ ἔχει πιά γιὰ τὸ ἄσπρόμαλλο κεφάλι του τὸ στέμμα καὶ συλλογίζονταν «Ἄχ» καὶ συλλογίζονταν ἐνῶ μάζευε μιὰ-μιὰ τὶς τρίχες ποὺ μαδοῦσαν ἀπὸ τὴν παλιά του γούνα, τὶς φουσοῦσε καὶ πηγαίνανε καὶ κάθονταν στοὺς ΣΥΒΟΥΛΑΤΟΡΕΣ σὰ βασιλικὲς εὐθύνες, κι ἐκεῖνοι πάλι τὶς μαζεύανε τὶς φουσοῦσανε κ'

ἐπηγαίνανε στοὺς ΠΡΩΤΟΥΣ κι αὐτοὶ τὶς φνυσούσανε κι ἐπήγαιναν στοὺς ΔΕΥΤΕΡΟΥΣ κι αὐτοὶ πάλι τὶς φνυσούσανε καὶ καθόντουσαν στὸ ἰδρωμένο, τὸ σκυμμένο σβέγκο τοῦ ΛΑΟΥ. Ὁ ΛΑΟΣ μὲ τὰ λαγήνια στὸ χέρι συλλογίζονταν τὸ νερὸ ποὺ θὰ τοὺς ξεδιψοῦσε, τὰ ΣΚΥΛΙΑ ἀγκομαχοῦνε μὲ τὴ γλῶσσα ἔξω: Κι ὁ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ συλλογίζονταν πὼς μέσα στὴν ἐρημιὰ τῆς Παραδείσου, ἀνέμεσα στὴ χορεία τῶν ΑΓΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ, ΑΓΙΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ, ΟΣΙΩΝ, δὲν ὑπῆρχαν ἀρκετοὶ ΑΓΙΟΙ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΙ καὶ συλλογίζονταν — συλλογίζονταν πὼς νὰ πάρει ἀπ' τὰ διψασμένα χεῖλη τῆς Ζωῆς τὸ ΞΑΝΘΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ καὶ νὰ στολίσει τὴν Παραδείσο. Τέλος βρῆκε. Πῶς;! Ποιὸς κυθερνᾷ τὰ σύγνεφα; ποιὸς τὰ μαζεύει; ποιὸς τ' ἀπλώνει; Ποιὸς τὰ ἔστειλε γύρω στὴν πάλη;! Καὶ τὸ θάμπος;!... Οἱ ΑΡΧΟΝΤΕΣ καὶ ὁ ΛΑΟΣ θὰ τὸν πιστέψουν. Ποιὸς παλοιστῆς τὴ στιγμὴ τῆς πάλης δὲ νοιώθει ἓνα θερμὸ κρουνὸ δύναμης μέσα του; Τὸ ΠΑΛΗΚΑΡΙ θὰ τὸν πιστέψει. Ποιὸς παλαιστῆς λίγο ὕστερα ἀπ' τὴ νίκη μπορεῖ νὰ βρεῖ μέσα του τὸ κεφαλάρι αὐτοῦ τοῦ θερμοῦ κρουνοῦ;

Ἡ ΡΗΓΙΣΣΑ κάνει νὰ διηγηθεῖ γιὰ τρίτη φορὰ τὶς τσιριμόνιες ποῦκανε τὸ ΠΑΛΗΚΑΡΙ στὴ ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ, μὰ ἡ σκύλλα Ἐγνοία ξυπνᾷ καὶ γαυγίζει.

Ο ΛΑΟΣ

Βιγλάτορα! Βιγλάτορα!...

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ

Βιγλάτορα!... Λαέ, σιωπὴ!... Βιγλάτορα!...

Ο ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ

Τίποτα... τίποτα δὲ βλέπω...

Ο ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

Τὸ ποὺ δὲ βλέπουνε τὰ μάτια τοῦ Βιγλάτορα τὸ βλέπω Μοναχός, στὴν Ἀποκάλυψη...

ΟΛΟΙ

Πές μας!... πές μας!...

Ο ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

Σιωπὴ Λαέ!... Σιωπὴ Ἀρχοντες!... ἰδοὺ... ὁ θεὸς μου μὲ καλεῖ στὸν τόπο τῆς πάλης πρὸς μαρτυρίαν...

Ὁ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ φεύγει ἀπ' τὴ πλατεῖα. Βγαίνει ἀπ τὸ κάστρο (ὁ κορνιαχτὸς τῆς διψασμένης γῆς δείχνει τὸν τόπο τῆς πάλης). Σιμώνει μὲ καθουρίσια περπατησιὰ κι ἀσφαλίζεται στὴν κονφάλα ἐνὸς βράχου. Καρτερᾷ (ὁ κορνιαχτὸς θὰ δείξει τὸ τέλος τῆς πάλης) κι ἂν τὸ θεριὸ νικήσει (τὸ βογκητὸ τοῦ ἀνθρώπου θὲ ν' ἀντηχήσει) φεύγει καὶ διηγᾶται στὴν πλατεῖα πὼς ὁ Δαίμονας νίκησε τὸν Ἀνθρώπο· κι ἂν τὸ ΠΑΛΗΚΑΡΙ νικήσει (τὸ μουγκρητὸ τοῦ θεριοῦ θὲ ν' ἀντηχήσει) πετιέται στὸ βράχο, κι ἀπ ἐκεῖ ὀρθὸς μ' ἀνεμιστὰ ράσα, φωνάζει πὼς ὁ Θεὸς «πάταξε τὸ Διάβολο».

Ἐδῶ πέρα πολεμάει ἡ Ἀντρείοσύνη τοῦ Ἀνθρώπου μὲ τὴ Δύναμη τοῦ Χτήνου. (καὶ τὸ ἄτι, τρομαγμένο ἤθελε νὰ πισοδρομήσει) ἤθελε τὸν καθάλαρη νὰ γκρεμίσει· μὰ τὸ χαλινάρι καὶ τὰ σπιρούνια τὸ φέρανε σὲ τάξη κ' ἐνεργαίει σὰ νᾶχει καὶ τοῦτο φρένα). Ἡ ἀντρείοσύνη (σὰν τὰ κύματα τοῦ Εὐφράτη) φούσκωνε μὲς τὴν καρδιά του. Τὸ κοντάρι (πὼς κι αὐτὸ δὲ βοηθοῦσε ἄψυχο ὄπλο κ' ἔλεες πὼς ἀντιδροῦσε γλιστρώντας στὸ λεπιδοσκεπασμένο χτήνος· μὰ τέλος ὑποτάχτηκε στὸ μπράτσο) τοῦ καρφώνεται στὸ στόμα καὶ ρίχνει οὐρλισμα ξερνώντας τὸ μαῦρο του αἷμα.

Ὁ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ τινάζεται ὀρθὸς στὸ βράχο. Ἀνεμίζουνε τὰ ράσα του καὶ ἀρχίζει νὰ φωνάζει: «Ὁ θεὸς μου! Ὁ θεὸς μου!...» λέει πὼς πολλήωρα ἐκεῖ, παραστεκούμενος στὴν πάλη ἦτανε κι ὁ κατεχάρης πὼς ἡ δόξα ἀνήκει στὸ Θεὸ γιὰτ' εἶδε τὴν «εὐλογία ὀφθαλμοφανή» θερμὸν κρουνὸ «ἄνωθεν κατερχομένην».

Ποιὸς παλαιστής, λίγο ὕστερα ἀπ τὴ νίκη μπορεῖ νᾶβρει μέσα του τὸ κεφαλάρι τοῦ θερμοῦ κρουνοῦ ποὺ τότε δυνάμωνε στὴν πάλη; Ἔτσι τὸ ΞΑΝΘΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ ἀποθαυμάσει γιὰ τὴ νίκη του ποὺ καθὼς φώναζε ὁ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ «ἐθαυμαστώθη ὑπὲρ δύναμιν ἀνθρώπου»,

Ὁ ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ, στὴν πιὸ ἀψηλὴ βίγλα τοῦ παλατιοῦ, ἀποκοιμήθει. Ὁ ΡΗΓΑΣ καὶ ἡ ΡΗΓΙΣΣΑ οἱ ΠΑΛΑΤΙΑΝΟΙ οἱ ΑΡΧΟΝΤΕΣ νυστάζουνε στὴν πλατεῖα. Οἱ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΕΣ κλείνουν τὶς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα.

Ἡ ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ φεύγει ἀπὸ τὰ καφάσια· κλείνεται στὴν κάμαρά της κι ἄφωνοι λυγμοὶ τῆς ταράζουνε τὸ στῆθος. Οἱ ΠΟΡΝΕΣ φωνάζανε ἀπόνα ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΟ καὶ μπήκανε στὰ σπίτια τους. Ὁ ΛΑΟΣ διψάει. Τὸ ΞΑΝΘΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ ἀκούει τὸ δικό του θρύλο καὶ τὸ συναξάρι τοῦ ἀπὸ τὸν ΚΑΛΟΓΕΡΟ κ' ἐνῶ στὸ βάρος τοῦ βουλιάζει ἡ γῆς, νοιώθει νὰ τὸν σηκώνει διαμιάσκαλα ὁ οὐρανός. Τὰ ΣΚΥΛΙΑ ὁσμίζονται μακρυνάτε τὸ αἷμα τοῦ θεριοῦ. Ρυά- ζονται, γαυγίζουν κι ἀκράτητα χυμᾶνε ὄζω. Γλύφουνε τὸ αἷμα τοῦ θεριοῦ. Ὁ ΛΑΟΣ προσμένει, (δίχως ἐνστιχτο προσμένει).

N. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ (Ζ')

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΤΕΧΝΗ

Ἡ δημιουργία στὴν Τέχνη ὠρίστηκε πὼς εἶναι ἡ χρονικὴ περίοδο ἀπὸ τὴν ἔμπνευση ὡς τὴν ἀποπεράτωση τοῦ ἔργου τέχνης. Ἡ ἔμπνευση εἶναι ἡ ἀφειρηγία τῆς δημιουργικῆς ζύμωσης· ἡ ἀποπεράτωση τὸ τέρας της. Σ' ὅλο τὸ ἐνδιάμεσο διάστημα βαστᾷ ἡ ἐκκόλαψη τοῦ ἔργου στὸ μυαλό καὶ στὴν καρδιά τοῦ τεχνίτη. Ἄρα ἡ δημιουργία εἶναι ἔμπνευση μιᾶς ιδέας, βάσανο αὐτῆς τῆς ιδέας μὲ ἐπεξεργασία τοῦ πρώτου ὕλικου καὶ ἀρχιτεκτονικὴ σύμπληξη σὲνα ἁρμονικὸ σύνολο τῆς ἴδιας ιδέας ἐκφρασμένης ἀντιληπτὰ μὲ ὅλα της τὰ πορίσματα ἀπάνω σὲ σύμβολα παρμένα ἀπὸ τὴ ζωή.

Εἶναι θεοφάνερες, ὅσον ἀφορᾷ τὴ δημιουργία ἡ ὁμοιότητες, μεταξύ Τέχνης καὶ Ζωῆς. Καθὼς στὴ Ζωὴ γιὰ τὴ δημιουργία χρειάζεται τὸ ἀρχικὸ ἔμβρυο ποὺ ἐξελίσσεται σὲνα ὠρισμένο διάστημα ὡς τὸ τέλειο ζωντανὸ πλάσμα, ἔτσι καὶ στὴν Τέχνη κάθε τεχνούργημα ἀνάγεται σὲ μιὰν ἀρχικὴν